

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **Stech, s. r. o.**, se sídlem Opočenská 436, Dobruška, proti žalovanému: **Finanční úřad v Dobrušce**, se sídlem Šubertovo náměstí 53, Dobruška, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 8. 2008, č. j. 31 Ca 126/2008 – 108,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 8. 2008, č. j. 31 Ca 126/2008 – 108, **se z ru š u j e** a věc **se mu v r a c í** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. 8. 2008, č. j. 31 Ca 126/2008 – 108, bylo Finančnímu úřadu v Dobrušce (dále jen „stěžovatel“) zakázáno pokračovat v porušování práv žalobce (dále jen „účastník řízení“) nezákonným předvoláváním jeho statutárního orgánu v průběhu daňové kontroly. Krajský soud v odůvodnění rozsudku uvedl, že účastník řízení se podanou žalobou domáhal ochrany před nezákonným zásahem spočívající v opětovném předvolávání jeho statutárního orgánu v průběhu daňové kontroly, proč správce daně trvá na tomto postupu, když účastník řízení byl na základě plné moci. Krajský soud posoudil žalobu v mezích žalobních bodů a rozsudkem ze dne 27. 10. 2006, č. j. 31 Ca 93/2006 – 58, ji zamítl. Proti tomuto rozsudku podal účastník řízení kasační stížnost a Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 22. 5. 2008, č. j. 2 Aps 3/2007 – 91, napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. S odkazem na právní názor vyslovený v tomto rozsudku, jímž je krajský soud vázán ve smyslu ust. § 110 odst. 3 s. ř. s., a s ohledem na skutečnost, že do doby vyhlášení rozsudku nesdělili účastníci, že daňová kontrola byla ukončena, rozhodl ve smyslu ust. § 87 odst. 2 s. ř. s. Zároveň zamítl návrh na vydání předběžného opatření, když neprodlené po zrušení svého rozsudku Nejvyšším správním soudem rozhodl ve věci samé.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž namítal, že i při respektování ustanovení § 110 odst. 3 s. ř. s., je třeba při jednání před soudem dbát na práva účastníků řízení daná v ustanovení § 51 s. ř. s. V této souvislosti stěžovatel odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2008, č. j. 8 Afs 1/2007 - 46, a ze dne 11. 11. 2004, č. j. 6 Azs 28/2003 - 59, a nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 2. 1995, sp. zn. I. ÚS 57/94, a ze dne 20. 2. 1995, sp. zn. IV. ÚS 97/94, z nichž vyplývá, že bylo-li ve věci rozhodnuto, aniž by stěžovateli byla dána možnost jednat před soudem, nelze takový proces za situace, kdy nebyly splněny zákonem stanovené podmínky pro rozhodnutí bez nařízení jednání, shledat spravedlivým. V dané věci rozhodl krajský soud, aniž by bylo ve věci nařízeno jednání, popř. byly splněny podmínky dané § 51 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel rovněž namítal, že postupem soudu tak došlo k porušení ust. § 87 odst. 1 s. ř. s., podle kterého soud rozhoduje na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí a daňová kontrola byla ke dni rozhodnutí krajského soudu ukončena. Stěžovatel veden snahou řádně informovat krajský soud o stavu daňového řízení, zaslal sdělení krajskému soudu, že daňová kontrola byla ukončena a že proti dodatečným platebním výměrům nebyly podány opravné prostředky, a proto nejsou naplněny podmínky pro postup podle § 86 s. ř. s. Toto podání se však, vzhledem k nesprávnému a nezákonnému postupu, do napadeného rozsudku nepromítlo. Tím, že krajský soud nenařídil jednání a ani nepostupoval podle § 51 s. ř. s., nebyl vůbec zjištěn skutkový stav odpovídající dni, kdy byl vydán napadený rozsudek. Krajský soud tedy vycházel při svém rozhodování z nesprávných premis a zatížil své rozhodnutí vadou, která měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, a je tudíž kasační důvodem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Proto stěžovatel navrhl, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 3, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

V kasační stížnosti stěžovatel především namítal, že rozhodováním bez jednání krajský soud nezjistil skutkový stav ke dni, kdy byl vydán napadený rozsudek, a tudíž z něj ani při rozhodování nemohl vycházet.

Podle ustanovení § 87 odst. 1 s. ř. s. rozhoduje soud na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud se již dříve ve svých rozhodnutích zabýval otázkou ochrany před nezákonným zásahem. Např. v rozsudku ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, publikovaném pod č. 603/2005 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu konstatoval, že ochrana podle § 82 a násl. s. ř. s. je důvodná tehdy, jsou-li, a to kumulativně, splněny následující podmínky: Žalobce musí být přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením („zásahem“ správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho

důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka). Není-li, byť jen jediná z uvedených podmínek splněna, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout. Shodně v rozsudku ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 Aps 3/2006 – 69, Nejvyšší správní soud vyslovil, že z právní úpravy řízení o nezákonném zásahu vyplývá, že v tomto řízení není rozhodné jen to, zda v době podání žaloby bylo do žalobcových práv nezákonně zasahováno, a důvodně se proto ochrany u soudu domáhal, ale i to, zda tento nezákonný stav existuje ještě v době, kdy soud o žalobě rozhoduje nebo již ukončený nezákonný zásah působí na stěžovatele svými důsledky, či je tu hrozba opakování. Zákonné spojení soudní ochrany s trváním nezákonného zásahu, důsledků zásahu nebo hrozby opakování zásahu reflektuje to, že skutkový stav může v průběhu soudního řízení doznat podstatných změn, nezákonný zásah může být v průběhu soudního řízení ukončen a negativně mohou působit na žalobce již jen jeho důsledky, či dokonce může nezákonný zásah skončit, aniž by bylo třeba ochranu poskytnout.

Krajský soud však rozhodl napadeným rozsudkem, aniž by jakkoliv zjišťoval skutkový stav a omezil se pouze na konstatování, že účastníci řízení do doby jeho rozhodnutí nesdělili, že by zásah trval. Krajský soud tak rozhodl, aniž by při ústním jednání dal možnost účastníkům se k otázce trvání zásahu vyjádřit či tuto skutečnost ověřil ze správního spisu. Takový postup je v rozporu se smyslem řízení o nezákonném zásahu správního orgánu, kdy je soud povinen, v rámci své plné jurisdikce, zjistit rozhodné skutečnosti, z nichž jednou je i trvání zásahu. Jestliže Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 22. 5. 2008 věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení s tím, že je v dalším řízení vázán jeho právním názorem, že pokyn správce daně k osobní účasti jednatele při ústním jednání v daňovém řízení je zásah správního orgánu, který je způsobilý zkrátit účastníka řízení na jeho právech, bylo povinností krajského soudu vyplývající z ust. § 87 odst. 1 s. ř. s. zjistit skutkový stav ke dni svého rozhodnutí, tj. zda zásah či jeho důsledky trvají nebo hrozí, že bude opakován. Předpokladem pro další rozhodnutí krajského soudu je tedy zjištění, zda skutkový stav, který zde byl v době podání žaloby, existuje i ke dni jeho rozhodnutí, aby mohl posoudit, zda nejsou důvody pro zastavení řízení podle ust. § 86 s. ř. s. Zjistit skutkový stav může soud pouze na základě provedených důkazů. V dané věci však žádné dokazování krajský soud neprovedl. Povinnosti zjistit skutkový stav rozhodný pro posouzení žaloby by krajský soud nemohl být zbaven ani případným souhlasem účastníků řízení s rozhodnutím ve věci bez nařízení jednání. Jak již Nejvyšší správní soud vyslovil v rozsudku ze dne 14. 7. 2005, č. j. 3 Azs 103/2005 – 76, že „podle § 51 odst. 1 s. ř. s. soud může se souhlasem účastníků řízení rozhodnout bez nařízení jednání; toto ustanovení tedy dává soudu možnost – nikoliv však povinnost – rozhodnout bez nařízení jednání za splnění podmínky souhlasu účastníků řízení s takovým postupem. Nelze tak však podle názoru Nejvyššího správního soudu postupovat tehdy, pokud nastoupí skutečnost, za níž je soud povinen jednání nařídit; tou byla situace, kdy soud prováděl dokazování. V takovém případě zákon neponechává na úvaze soudu, zda jednání nařídí či nikoliv, nýbrž kogentně v § 77 odst. 1 s. ř. s. stanoví povinnost jednání nařídit.“ Krajský soud nemůže opřít své rozhodnutí pouze o domněnku vyvozenou z neaktivity účastníků řízení, aniž by zjistil aktuální skutkový stav. Zjištění skutkového stavu zahrnuje i posouzení případného trvání důsledků nezákonného zásahu či hrozby jeho opakování, což v dané věci na základě postupu, jaký krajský soud zvolil, nebylo možné vůbec provést. V této souvislosti lze také odkázat na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 Aps 3/2006 – 69, a ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005 – 65.

Řízení vedené krajským soudem nelze podle ustálené judikatury Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva považovat za spravedlivé ve smyslu čl. 6 Úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.) a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jak vyplývá z rozsudků Evropského soudu pro lidská práva ze dne 21. 6. 2005, ve věci *Milatová a ostatní proti České republice*, č. stížnosti 61811/00, ze dne 7. 6. 2001 ve věci *Kress proti Francii*, č. stížnosti 28249/95, nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 2. 1995, sp. zn. I. ÚS 57/94, ze dne 20. 2. 1995, sp. zn. IV. ÚS 97/94, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2008, č. j. 2 Aps 4/2008 – 138.

Krajský soud tím, že nenařídil jednání ve věci, a v důsledku toho nerozhodl na základě skutkového stavu zjištěného ke dni svého rozhodnutí, zatížil své rozhodnutí vadou, která měla vliv na zákonnost rozsudku, a proto jej Nejvyšší správní soud zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.), neboť kasační stížnost byla důvodná. Ve věci soud rozhodl bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2009

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu